

Sygn. akt I CSK 2739/22

POSTANOWIENIE

Dnia 19 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa "T." spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prezydentowi Miasta Bydgoszcz
o ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 19 października 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 23 września 2021 r., sygn. akt V ACa 317/17,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 5 400 (pięć tysięcy czterysta) zł, tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną strony powodowej T. sp. z o.o. w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 23 września 2021 r., sygn. akt V ACa 317/17 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność

postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

W skardze kasacyjnej strona powodowa zarzuciła naruszenie art. 77 ust. 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 1899; dalej: „u.g.n.”) przez jego błędną wykładnię polegającą na nieprawidłowym przyjęciu, że nie jest dopuszczalne rozliczenie w trybie tego przepisu nakładów na budowę urządzeń infrastruktury technicznej, jeżeli dokonuje się ich na nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste, natomiast jest dopuszczalne rozliczenie w tym trybie nakładów na budowę urządzeń infrastruktury technicznej, jeżeli dokonuje się ich wyłącznie na nieruchomościach sąsiednich (do nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

W pierwszej kolejności skarżąca wyeksponowała oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, którą upatruje w oparciu się przez Sąd drugiej instancji nie jednej z linii orzeczniczych Sądu Najwyższego.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

W sytuacji gdy Sąd drugiej instancji podzielił jeden z kierunków wykładni art. 77 ust. 4 u.g.n. funkcjonujący w orzecznictwie Sądu Najwyższego, to w świetle tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może być mowy o oczywistej nieprawidłowości zaskarżonego wyroku.

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu

Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

W ocenie strony powodowej wątpliwości w zakresie wykładni i rozbieżności w orzecznictwie dotyczą interpretacji art. 77 ust. 4 u.g.n. co do tego, czy nakłady na infrastrukturę techniczną dokonaną przez użytkownika mogą zostać rozliczone przy aktualizacji opłaty za użytkowanie wieczyste, w zależności od miejsca (lokalizacji) ich dokonania. Skarżąca powołując się na konkretne judykaty wskazuje, że część orzecznictwa uznaje, iż nakłady takie, jeżeli są dokonane przez użytkownika wieczystego na nieruchomości stanowiącej przedmiot użytkowania wieczystego mogą zostać rozliczone z opłatą za użytkowanie wieczyste. Natomiast w innych orzeczeniach uznaje się, że nakłady na urządzenia infrastruktury technicznej, jeżeli są dokonywane przez użytkownika wieczystego na nieruchomości stanowiącej przedmiot użytkowania wieczystego nie mogą zostać rozliczone z opłatą za użytkowanie wieczyste.

Skarżąca koncentruje się wyłącznie na problemie lokalizacji urządzeń infrastruktury technicznej, natomiast pomija charakter tego rodzaju urządzeń. W tym zakresie przedstawione wątpliwości nie uwzględniają stanu faktycznego sprawy.

Jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 31 stycznia 2013 r., II CSK 223/12, celem regulacji związanej z rozliczeniem nakładów użytkownika wieczystego na budowę urządzeń infrastruktury technicznej jest zrationalizowanie obciążeń użytkowników wieczystych nieruchomości tak, aby nie ponosili oni negatywnych skutków udziału finansowego w inwestycjach w publiczną infrastrukturę, poprzez zdublowanie kosztów raz poniesionych w formie nakładu na powstanie tej infrastruktury, a drugi raz w postaci konieczności uiszczania zwiększonych obciążeń finansowych wynikających ze wzrostu wartości nieruchomości gruntowej na skutek lepszego uzbrojenia technicznego terenu.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 26 lutego 2016 r., IV CSK 228/15 Sąd Najwyższy wyjaśnił, że użyte w art. 77 ust. 4 u.g.n. pojęcie budowy urządzeń infrastruktury technicznej należy interpretować po myśli definicji zawartej

w przepisie art. 143 ust. 2 u.g.n. (umieszczonego w rozdziale normującym udział w kosztach budowy urządzeń infrastruktury technicznej w formie opłat adiacenckich), który zalicza do nich budowę drogi, wybudowanie pod ziemią, na ziemi albo nad ziemią przewodów lub urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych i telekomunikacyjnych. Dla ustalenia zakresu przedmiotowego tych nakładów, które podlegają rozliczeniu w relacji właściciel - użytkownik wieczysty, a przede wszystkim ich zlokalizowania w stosunku do gruntu oddanego w użytkowanie wieczyste, istotnym jest, że chodzi tutaj o infrastrukturę publiczną, co wynika z brzmienia art. 143 ust. 1 u.g.n., który nakazuje stosować postanowienia o opłacie adiacenckiej w wypadku, gdy wspomniane urządzenia zostały wybudowane z udziałem środków Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego, środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej lub ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi. Obowiązek uiszczenia opłaty adiacenckiej przez właścicieli i niektórych użytkowników wieczystych łączy się z uzyskaną przez nich korzyścią, polegającą na zwiększeniu wartości ich nieruchomości wskutek stworzenia warunków do jej podłączenia do urządzeń infrastruktury technicznej albo warunków do korzystania z wybudowanej drogi, przy uwzględnieniu odległości urządzeń infrastruktury technicznej od nieruchomości, dostępności urządzenia do podłączenia do nieruchomości oraz dostępności korzystania z drogi (art. 146 ust. 1 w zw. z art. 148a u.g.n.). Ze względu na treść art. 143 ust. 1 i 3 u.g.n., w kontekście art. 49 § 1 k.c., nie ma znaczenia zagadnienie podmiotu prawa własności nieruchomości sąsiednich (w stosunku do oddanej w użytkowanie wieczyste), przez które przebiegają urządzenia infrastruktury technicznej, co do których użytkownik wieczysty poczynił nakłady. Istota nakładów na budowę infrastruktury technicznej w rozumieniu art. 143 ust. 2 u.g.n., sprowadza się do tego, że tego rodzaju nakłady wskutek zapewnienia nieruchomości stanowiącej przedmiot użytkowania wieczystego dostępu do wybudowanej drogi i mediów technicznych, prowadzą do wzrostu jej wartości. Konstrukcja prawna opłat adiacenckich uzasadnia tezę, iż co do zasady, to właściciel nieruchomości jest obowiązany do ich poniesienia, jeśli nie uczestniczył w kosztach budowy tych urządzeń.

Należy podkreślić, że taka interpretacja określonych w art. 77 ust. 4 u.g.n. urządzeń infrastruktury technicznej została też potwierdzona przez prawodawcę, który w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1509) wprost odwołał się do art. 143 u.g.n. Oczywiście tak znowelizowany przepis wszedł w życie w terminie 14 dni od ogłoszenia tej noweli i rzecz jasna nie miał zastosowania w niniejszej sprawie (art. 4 ust. 2 tej noweli), ale w kwestii rozumienia urządzeń infrastruktury technicznej stanowi potwierdzenie wykładni, której można było dokonać także na gruncie poprzedniego stanu prawnego mającego zastosowanie w tej sprawie.

Z ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku wynikało, że sporne nakłady były dokonywane nie nieruchomości oddanej powodowej spółce w użytkowanie wieczyste. Mianowicie strona powodowa na przełomie 2005/2006 wykonała remont związany z przebudową drogi wewnętrznej na terenie zakładu (pomiędzy budynkiem narzędziowni a budynkiem produkcyjnym) i położeniem nawierzchni z kostki betonowej oraz zmodernizowała kanalizację deszczową pod tą drogą, dobudowując część tej kanalizacji. Przedtem droga ta była wysypana żużlem. Ponadto w 2011 r. została przebudowana na terenie zakładu instalacja elektryczna. Nie były to więc nakłady na infrastrukturę publiczną.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z dnia 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Istotnego zagadnienia prawnego skarżący upatruje w konieczności wyjaśnienia, czy w związku z tym, iż art. 77 ust. 4 i 6 u.g.n., regulujący kwestię zaliczenia wartości nakładów na budowę urządzeń infrastruktury technicznej, nie wskazał lokalizacji tych urządzeń oznacza, że powinny one zastać poczynione na: nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste; nieruchomości sąsiadującej z nieruchomością oddaną w użytkowanie wieczyste, czy też na obu tych nieruchomościach.

Jeżeli chodzi o problematykę lokalizacji urządzeń infrastruktury technicznej w rozumieniu art. 77 ust. 4 u.g.n., to została już wyjaśniona przy ocenie drugiej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Natomiast regulacja dotycząca drugiego rodzaju nakładów podlegających zaliczeniu na poczet różnicy między opłatą dotychczasową a opłatą zaktualizowaną zawarta w przepisie art. 77 ust. 6 u.g.n. nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia skargi kasacyjnej, skoro została oparta wyłącznie na zarzucie naruszenia art. 77 ust. 4 u.g.n., a nie także art. 77 ust. 6 u.g.n. Stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw.

Tym niemniej należy zwrócić uwagę, że w orzecznictwie zostało już wyjaśnione (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2014 r., III CSK 42/13, nie publ.), że przez nakłady konieczne, o jakich mowa w tym przepisie, rozumie się nakłady na grunt potrzebne do normalnego korzystania z niego zgodnie z przeznaczeniem. Nakłady konieczne w powyższym rozumieniu, mogą dotyczyć także istniejących części składowych gruntu, jeśli wpływają one na jego cechy techniczno-użytkowe (np. wydatki użytkownika wieczystego na rozbiórkę starych budynków i budowli, por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2014 r., III CSK 42/13, nie publ., czy wydatki na usunięcie i przesadzenie porastającej w sposób nieuporządkowany grunt roślinności - por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2014 r., IV CSK 736/13, nie publ.). Mówiąc o nakładach koniecznych pamiętać trzeba, że z kategorii tej należy wykluczyć taki ich rodzaj, które po ich dokonaniu staną się własnością użytkownika wieczystego. Zgodnie bowiem z art. 235 § 1 i 2 k.c., budynki i inne urządzenia wzniesione na gruncie Skarbu Państwa lub gruncie należącym do jednostki samorządu terytorialnego bądź ich związków przez wieczystego użytkownika stanowią jego własność. To

samo dotyczy budynków i innych urządzeń, które wieczysty użytkownik nabył zgodnie z właściwymi przepisami przy zawarciu umowy o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste. Przysługująca wieczystemu użytkownikowi własność budynków i urządzeń na użytkowanym gruncie jest prawem związanym z użytkowaniem wieczystym.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2180). Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.).

[as]